

Szövetség az önkormányzatokban

1. Változó szelek

A 2000 tavaszi helyhatósági választások a nyolc, illetve a négy évvel korábbi választásokhoz viszonyítva több új elemet hordoztak magukban. A jelentősen megváltozott helyzet következtében az RMDSZ helyhatósági választásokkal kapcsolatos magatartása is jelentősen átalakult. De vajon eléggé?

1.1. A regionális szemléletkülönbség

Az 1989. decemberi események egységesen és egyformán értek bennünket. Magyarul beszéltünk, egyformák voltunk, és ezért összetartoztunk. Azokban a szép napokban egymás nyakába borult a besúgó és a besúgott, a hóhér és az áldozat, a téveszesítő aktivista és a meghurcolt kulák, a kommunizmus dicshimnuszát évtizedekig zengő újságíró és a politikai nézeteiért hosszú börtönéveket letöltő egykori fogoly, a legyilkolt diktátort alkalmanként köszöntő költő és a szolgaköltészetet erősen megvető olvasó, a fél zsák krumpli eltulajdonítása okán kemény ítéletért kardoskodó ügyész és a családi örökségét képező szántóföldjétől kényszerrel megfosztott paraszt - és létrehozták az RMDSZ-t. Ma sem tudni pontosan, hogy kik, mikor, és főleg milyen céllal. Tény azonban, hogy a bábáskodásnál számos olyan ember is jelen volt, akiket nem fertőzött meg a kommunizmus, akik emberi méltóságukat megőrizték a könnyűnek nem mondható évtizedek alatt. Volt, aki már ekkor Erdélyről beszélt, de hetekig, hónapokig, évekig süket fülekre talált. Tíz évig, 1999 májusáig kellett várni arra, hogy a Csíkszeredában megtartott VI. Kongresszusán az RMDSZ programjába iktassa az erdélyiség kérdését. Tíz évbe telt, ameddig a Szövetség nyilvánosan is vállalta, hogy mi nem romániaiak, hanem erdélyiek vagyunk, hogy mi nem szabad akarattunkból, hanem Erdellyel együtt váltunk Románia részévé. Sajnos, az RMDSZ nem csak az erdélyiséget tudta ilyen körülményesen megemészteni, hanem a regionalizmust is. A Szövetségnek a mai napig nincs regionális stratégiája, hiányos és esetleges a regionális bontású programja, és nem léteznek erős regionális szerveződései sem. Bár az utóbbi időszakban az európaiság megköveteli, hogy beszéljenek róla, az RMDSZ-ben továbbra is mostohagyerek a regionalizmus.

1.2. Az üzenet

1990-ben azért voltunk együtt, mert egyazon anyanyelvet vallottuk magunkénak, attól függetlenül, hogy ki honnan jött és hová tartott. Ebből született az egységben az erő. Ekkor minden magyar az RMDSZ-re szavazott, beleértve azokat is, akik 1989 decemberében váltak ismét magyarokká. Sajnos, az önkormányzatiság megszületésére, az első helyhatósági választásokra 1992-ig kellett várni. Ekkor az RMDSZ még ugyanazt az egységet jelenítette meg, és ezáltal képviselte az erőt is. Nem volt jellemző a településgazdálkodásra vonatkozó program, sem a négyéves kiforrott elképzelés. Az RMDSZ-vezetők, a választók és a választottak egyaránt azt gondolták, hogy a magyar embernek kötelessége az RMDSZ jelöltjeire szavazni. Ez az esetek elsöprő többségében így is működött. Ennek ellenére kivételek is vannak. Példaként említhető a székely anyaváros, Székelyudvarhely esete, ahol az 1989. decemberi eseményeket követően még sohasem volt RMDSZ-színekben megválasztott polgármester! Az 1996-os helyhatósági választások leckéjéből tanulva 2000-re az RMDSZ arra kötelezte jelöltjeit, hogy szándékuk bejelentése pillanatában már írott formájú településfejlesztési elképzeléssel rendelkezzenek. Csíkban, egy közigazgatási egység kivételével, az RMDSZ jelöltjei konkrét, esetenként határidőhöz kötött településfejlesztési elképzelést ismertettek a választókkal. Ezen elképzelések összekovácsolásából született a "Szövetség Csíkért" megnevezésű választási program, amely a régió fejlesztési elképzeléseit tartalmazta települési bontásban. Érdekes módon a választási program alig tartalmazott az etnikai közösséghez szóló üzeneteket. A vállaltak elsöprő többségben olyan konkrétumokról szóltak, mint például x híd felújítása, az ivóvízhálózat bővítése y falurészen, a földgázelosztó-hálózat megépítése, stb. Ennek mintájára, a választásokat követően, a megyei önkormányzat vezetőségéért zajló versenyben született meg a "Szövetség Hargita megyéért" program, amely hasonló szellemben az egész megye minden egyes települését érintő megyei szintű kitekintésű fejlesztési elképzeléseket tartalmazza. Ez az első egyértelműen számon kérhető RMDSZ-vállalás a tíz év helyhatósági tevékenység során. Már csak a ráadás, hogy Hargita megye önkormányzatának elnöke mindig magánál

hordja ezt a választási programot, és korlátlan öröm tölti el, akárhányszor bejegyezheti valamely vállalás megvalósítását. Ezt ugyanis teljes mértékben a magáénak érzi, akárcsak azok a polgármesterek, alpolgármesterek, megyei vagy helyi önkormányzati képviselők, akik részt vettek a kidolgozásában.

2. Helyhatósági választások Csíkbán¹

2.1. A környezet alakulása

A választási környezet alakulásának elemzésénél három tényezőre térünk ki: a választási törvény módosulására, a versenyre és a hangulatra. Úgy gondoljuk, hogy ezek meghatározóan befolyásolták a választási eredmények alakulását.

2.1.1. A választási törvény

A választási törvény 1998 júliusában közzétett módosulása a tömbmagyarságban az RMDSZ számára egyértelműen kedvező. A mandátumküszöb bevezetésével ugyanis visszaszorulnak úgy a kisebb támogatottságú politikai szervezetek, mint a független jelöltek. A néhány héttel a választások előtt elfogadott újabb módosítás visszalépést hozott számunkra, ugyanis a listák esetében a küszöb nem haladhatta meg az 5%-ot. Utólag elmondhatjuk, hogy ezen utóbbi módosítás következtében veszítettünk is néhány mandátumot, de ugyanakkor ennél sokkal többet nyertünk az új mandátumelosztási rendszernek köszönhetően. Ha csak azt említem meg, hogy a megyei mandátumok elosztásának második körében öt mandátumban részesültünk, vagy a Csíkszeredában kapott nyolc mandátumról szólókat, akkor mindjárt világossá válik a pozitív hozadék. El kell ismernünk, hogy számunkra az új mandátumelosztási rendszer igencsak kedvező.

A mandátumküszöb bevezetésével kapcsolatosan nem volt kiforrott vita az erdélyi közösségen belül, hiszen kétségtelen, hogy ez a szórványmagyarságot sújtotta leginkább. A kis lélekszámú vagy éppen kishányadú helyi magyar közösség számos helyen elesett az önkormányzati képviselettől. A hatás kiváltképpen Arad és Brassó megyében volt jelentős. Ezek tények. Minthogy az is kétségkívül tény, hogy az erdélyi magyarság tagjai változatos helyi és regionális viszonylatú helyzetüknek köszönhetően merően különböző érdekek képviseletét várják el az RMDSZ-től, és ezen érdekek esetenként ellentétesek is lehetnek. Jó példa erre a mandátumküszöb bevezetésének kérdése. Ennek várható eredménye a szórványközösségek képviseletének megszüntetése, és e jelentős lélekszámú kisebbségi közösségek képviseletének erősítése volt. A valóság ezúttal a várakozásoknak megfelelően alakult. Azonban az RMDSZ nem akkor áldozta fel a helyi szintű szórványközösségeit az erdélyi magyarság regionális érdekellentéteinek oltárán, amikor beleegyezett a mandátumküszöbbe, hanem akkor, amikor különösebb belső vita lefolytatása nélkül a közigazgatási nyelvhasználat terén elfogadta az általános 20%-os küszöböt. Mindezt anélkül, hogy ezzel párhuzamosan a személyi elvű autonómia intézményrendszerét és/vagy a közösségek kulturális autonómiáját megpróbálta volna megfelelő módon kimunkálni. Az autonómia státútumok halogatásával mára a mulasztás hibává vált. A helyi szórványközösségek hivatalos nyelvhasználati jogai bármiféle SZKT vagy más kimerítő vita lefolytatása nélkül egyszerűen kiestek az RMDSZ látóköréből. Ezáltal ma már, lakhelyének függvényében, két típusú magyarajkú ember létezik Erdélyben: az, aki számára az RMDSZ hivatalos nyelvhasználati jogokért küzd, és az, akinek nem. Közel tíz év után, ha nem is föltétlenül tudatosan, de az RMDSZ-cselekvés egyik sarkalatos kérdésében választóvonal került az erdélyi magyar közösség tagjai közé. Érdekes módon a hullámok elmaradtak. Az ok pedig a szórványmagyarságot képviselő politikai elit szűk látóköre. Számukra a nyelvhasználat csatája egy eleve elveszített csata. Az aradi magyar nem hisz abban, hogy Arad városában a polgármesteri hivatal alkalmazottai kötelező módon ismerni és beszélni fogják az anyanyelvét, úgy ahogy ezt a nagybányai, dési, dévai vagy gyulafehérvári magyar anyanyelvű polgártársunk sem hiszi. Ezért nem is támaszt ilyen jellegű törvényhozási elvárást a honatyájával szemben. Miközben a székelyföldi atyánkfia elképzelni sem tudja, hogy Csíkszentdomokoson vagy Szentkatolnán a polgármesteri hivatal minden egyes alkalmazottja más anyanyelvű legyen, mint magyar. Ezért, látszólag érthető módon, a 20% alatti magyar közösséget nem zavarja, hogy az RMDSZ nem harcol a nyelvhasználati jogaiért. Ha nem nyerünk, nem baj, ha veszítünk, nagy baj alapon. Az idősebbek kivételével a román adminisztrációba születtek, ebbe szoktak bele. Mindig is természetes volt, hogy a néptanácsnál a hivatalos nyelvet kellett használni, és csak hírmondónak akadt egy-egy magyarul is megszólaló hivatalnok. A mandátumküszöb a veszítünk nagy baj elve alapján jelentett gondot. Helyenként ugyanis megszűnt az RMDSZ helyhatósági képviselete. Az kevésbé számít, hogy nem a küszöb az egyetlen vagy a döntő oka annak, hogy számos esetben a magyarajkú polgárok már nem hűségesek az RMDSZ-hez, hanem különböző megfontolásokból, személyes érdekből másokra szavaznak. Mert mások esetleg felismerték, hogy a személyes érdekek fontosabbak, mint a közösségi szólások, és

enyhült a nyelvi alapon való összetartozás kényszere (például a törvénytelenül kocsiszínt épített magyarajkú személy arra a jelöltre adja szavazatát, aki azt ígéri, hogy nem bontja le azt, még akkor is, ha történetesen az illető román; számára a közel 1000 USD-és befektetésének védelme sokkal fontosabb, mint a közösségi hovatartozása). Nem egy esetben azért szűnt meg a képviselő, mert a helyi RMDSZ nem tudott átváltani a közösségi együvé tartozás üzenetéről a konkrét rétegérdekek orvoslását célzó üzenetre. A helyi RMDSZ elévült, nem érte idejében a frissülés szele.

2.1.2. A verseny

Az említett regionalizmus szellemében sajátos képet nyújthat a helyhatósági választásokkal kapcsolatos történések vizsgálata Székelyföld egyik jellegzetes vidékén, Csíkban. Itt, az öt földrajzilag jól körülhatárolt kistérségben: Felcsíkon, Középcsíkon, Alcsíkon, a Gyimesekben és a Kászonokban fekvő közigazgatási egységben akár az országos, akár az erdélyi képtől eltérő valóságot fedezhetünk fel.

A helyhatósági választásokon az RMDSZ jelöltjeivel szemben listán vagy függetlenként induló jelöltek számát kistérségi bontásban az 1. számú táblázatba foglaltuk.

1. számú táblázat. A helyhatósági választáson az RMDSZ jelöltjeivel versenyző listák, illetve a függetlenek száma 1992-ben, 1996-ban és 2000-ben

Közigazgatási egység	1992		1996		2000	
	listák	független	listák	független	listák	független
<i>Felcsík összesen, ebből</i>	3	-	4	3	12	26
Balánbánya ²	2	-	4	3	11	17
<i>Középcsik összesen, ebből</i>	7	-	10	15	18	9
Csikszereda	4	-	7	15	12	7
<i>Alcsík összesen, ebből</i>	5	-	4	6	10	33
Tusnádfürdő ³	1	-	1	3	3	6
<i>Gyimesek összesen</i>	-	-	1	-	2	2
<i>Kászonok összesen</i>	2	1	2	-	1	3

Összesen	17	1	21	24	43	73
----------	----	---	----	----	----	----

Az RMDSZ, ráérezve a várható versenyre, 2000 áprilisában első ízben szervezte meg a helyhatósági választásokat megelőző előválasztásait, a külső verseny belső versennyé alakítása céljából. A helyhatósági választások azt bizonyították, hogy a siker váltakozó volt. Korántsem meglepő módon, az előzetes belső verseny ellenére, a hivatalos helyhatósági választásokon eddig még soha nem tapasztalt ellenféláradattal volt dolgunk. Állításunk alátámasztására röviden tekintsünk vissza az 1992-ben és 1996-ban lezajlott helyhatósági választásokra.

1992-ben viszonylag egyszerű volt a választási képlet. A 18 közigazgatási egységből mindössze háromban volt három vagy ennél több lista: Csíkszeredában az RMDSZ mellett a DK⁴, az NMF⁵ + RNEP⁶ választási szövetség, az RÖK⁷ és a Csík Platform, Balánbányán az NMF és függetlenek listája, a Kászonokban pedig az RMKGP⁸, az NMF listái és egy független jelölt indult. A közigazgatási egységek felében az RMDSZ jelöltjei egy politikai párt listáin szereplő jelöltekkel versenyeztek. Ez utóbbi Tusnádfürdön, Csíkszentmihályon, Csíkmadéfalván és Csíkszépvízen az NMF, Csíkszentmártonban, Csíkszentgyörgyön, Csíkszentsimonban, Csíkdánfalván és Csíkszentkirályon pedig a RMKGP volt. A közigazgatási egységek egyharmadában, azaz Gyimesközéplek, Gyimesfelsőlok, Csíkpálfalván, Tusnádon, Csíkkarcfalván és Csíkszentdomokoson csak RMDSZ-lista került beiktatásra. 1992 azt az időszakot képezte, amikor még természetesnek számított az a tény, hogy a magyar közösséghez tartozó egyének külső helyi alternatívát hoznak létre az RMDSZ-szel szemben. Ennek szellemében indított listát a Csík Platform és a Romániai Magyar Kiszgazdapárt is. Ezek a próbálkozások azt is jelezték, hogy a székelyföldi társadalom közéleti demokratizálódása beindult, hogy az RMDSZ, amely szervezési szempontból az egypártrendszeret testesítette meg, már nem tudta teljes mértékben integrálni az egyéni és rétegérdekek összességét.

1996-ra a városokban színesebbé vált és jelentősen élénkült a helyi szintű politikai kép. Ennek jegyében Csíkszeredában 8 lista (Romák Szövetsége - Hargita, SZMP⁹, SZDU/PD+PSDR¹⁰, TDRP¹¹, RDK¹², RNEP, LP-93¹³) és 15 független jelölt közül lehetett választani; Tusnádfürdön az RMDSZ mellett a TDRP lista és 3 független jelölt szállt versenybe; Balánbányán pedig az RMDSZ ellenfele 4 lista (RDK, TDRP, SZDU, SZMP) és 3 függetlenként induló jelölt volt. Ezzel szemben, hat községben újra csak RMDSZ-lista került beiktatásra (Gyimesközéplek, Csíkpálfalva, Csíkszentgyörgy, Csíkkarcfalva, Csíkdánfalva és Csíkszentdomokos). Kivételt képezett Csíkszépvíz¹⁴ (PL-'93) és Csíkszentmihály¹⁵ (TDRP), Csíkmadéfalva¹⁶ (SZDU), valamint a Kászonok¹⁷ (TDRP és SZDU), ahol viszonylag jelentős önmagát románként valló polgár él. A helybeli katonai alakulat miatt ide sorolható Gyimesfelsőlok is, ahol ugyancsak a TDRP indított listát. Első alkalommal indult faluhelyen magyar ember egy román párt listáján: Csíkszentsimonban a VPFSZ¹⁸ egyik tagja az RDK listáján. Újdonságnak számít az is, hogy ezúttal két helyen a roma közösségek is listát állítottak: Csíkszentkirályon sikerrel, Csíkszentmártonban sikertelenül. Ugyancsak 1996-ban mutatkoztak meg a községen belüli falvak összeférhetlenségének első jegyei: Tusnádfürdő¹⁹ községben az RMDSZ-listával szemben három tusanádi független indult sikerrel. A falu lakói csak elvétve szavaztak az RMDSZ listájára!

Az előválasztások dacára 2000-ben - közigazgatási egységenként - az RMDSZ-listával szemben a következő listák és az alábbi számú független jelölt indult: Csíkszereda 12 lista és 7 független, Balánbánya 11 lista és 17 független, Tusnádfürdő 3 lista (TDRP, SZR²⁰, RP²¹) és 6 független, Csíkdánfalva 3 független, Csíkkarcfalva 1 lista (RDK), Csíkszentdomokos 6 független, Csíkszentgyörgy 1 lista (RDK), Csíkszentkirály 6 független, Csíkmadéfalva 2 lista (DP és SZR) és 1 független, Csíkszentmárton 1 lista (RKK²²) és 7 független, Csíkszentmihály 2 lista (TDRP és SZR) és 1 független, Csíkszentsimon 3 lista (RP, RDK, NLP²³) és 9 független, Csíkszépvíz 2 lista (NLP és SZR), Tusnádfürdő 2 lista (RDK és RP) és 5 független, Gyimesfelsőlok 1 lista (SZR) és 1 független, Gyimesközéplek 1 lista (NLP) és 1 független, Kászonok 1 lista (DP) és 3 független. Egy közigazgatási egységben, Csíkpálfalván csak RMDSZ-listát indítottak. Amint az a 1. számú táblázat utolsó sorából is kitűnik, 1996-hoz viszonyítva a listák száma megkétszereződött, a függetleneké pedig megháromszorozódott.

Kétségtelen előnyei dacára a helyhatósági előválasztásoknak negatív hozadéka is volt, hiszen egyrészt nem enyhítette megnyugtatóan a közösségen belüli törésvonalakat, másrészt negatív hordalékai is voltak. A hordalékok fejezetnél két jelenséget említenék: a *tudatosítás szindrómáját*, illetve a *mentőöv szindrómáját*. A tudatosítás szindrómájaként azt az esetet nevezem, amikor valaki az előválasztások eredménye alapján ébred rá, hogy esélye van olyan tisztséget megszerzésére, amelyről korábban nem is álmodott. Más szóval, az előválasztás tudatosítja a jelölttel, hogy eséllyel indulhat egy sokkal jelentősebb megmérettetésben is. A gyakorlatban ez annak a személynek az esete, aki az

előválasztáson a képviselőlista egyik befutó helyének megszerzéséért indul, és aki ezt a versenyt megnyervén utólag úgy dönt, hogy a polgármesteri székért tartott előválasztás győztesével függetlenként mérkőzik meg a polgármesteri tisztség megszerzéséért.

Eredményében hasonló, de okozatát tekintve éppen ellentétes indíttatású a mentőöv szindrómája. Ez azokra a személyekre jellemző, akik bár az előválasztásokon alulmaradtak, minden áron be szeretnének kerülni az önkormányzati testületbe, ehhez pedig semmi sem drága: más pártok listáján vagy függetlenként próbálkoznak, a választópolgárok motiválására pedig sokkal jelentősebb forrásokat hajlandóak megmozgatni, mint az előválasztásokat megelőzően bármikor. Mindkét szindrómát próbálta megelőzni az RMDSZ, hiszen az előválasztáson induló jelölteknek olyan erkölcsi értékű köteleességvállalást kellett magukra érvényesként elfogadniuk, amelyben ígéretet tettek arra, hogy nem indulnak sem függetlenként, sem más párt listáin. Sajnos azonban, hogy a személyes érdek áttörte az elvárásoktól helyenként elmaradó erkölcsi értékrend falát, lehetőséget adva az ismertetett szindrómák megjelenésére.

2.1.3. A hangulat

Az előző helyhatósági választásokhoz képest az általános közhangulat jelentős mértékben megromlott. A polgárok egyre nagyobb részének a megélhetés határa alá süllyed az életszínvonala. Tekintettel arra, hogy az említett jelenség akuttá válásának időszakában az RMDSZ kormány szerepet vállalt, Szövetségünk általános megítélése is romlott. Ugyanakkor a néhány éve divattá vált Csíkszereda versus terület vita a helyi megítélésünket is jelentős mértékben rontotta. Az eredményt ez a hangulat elsősorban az eddig példanélkülien nagy távolmaradás révén befolyásolta. A távolmaradás pedig az RMDSZ megyei listáját súlytotta hangsúlyosan.

2.2. Az eredmények

Első alkalommal 1992-ben rendeztek helyhatósági választásokat. Ekkor az RMDSZ-nek Csíkban, Gyimesekben és Kászonokban 18 polgármesteri tisztségből 15-öt (83,33%), 248 helyi önkormányzati képviselőből 218-at (87,9%) sikerült megszereznie. Az akkor még közvetett (elektoros) módszerrel megválasztott megyei önkormányzati testület 39 tagjából 33 RMDSZ-színekben jutott be (84,62%), ami megegyezett a magyar közösség megyén belüli részarányával.

Négy évre rá, 1996-ban a következő eredményeket sikerült elérni: 18 polgármesterből az RMDSZ 11-et (61,11%), 254 helyi önkormányzati képviselőből 211-et (83,07%) és 37 megyei önkormányzati képviselőből 27-et (72,97%) szerzett meg. A helyi közigazgatásról szóló törvény 1997 késő tavaszi módosulását követően a helyi szintű közméltóságaink száma tovább növekedett, hiszen az önkormányzati képviselői mandátumuktól megvált alpolgármestereink helyére ugyancsak RMDSZ-es önkormányzati képviselők léptek.

A 2000-es helyhatósági választásokon elért eredmények a következők: 18 lehetséges polgármesterből 12 (66,67%), 250 lehetséges helyi önkormányzati képviselőből 203 (81,2%) és 37 megyei önkormányzati képviselőből, akárcsak négy évvel korábban, szintén 27 szerzett RMDSZ-színekben mandátumot.

3. Szövetség és önkormányzatiság²⁴, avagy a tanácstól az önkormányzatig

Bár az 1989. decemberi hatalomváltást követően több mint tíz év telt el, a romániai magyar nemzeti közösség tagjainak jelentős része még nem győződött meg arról, hogy a településgazdálkodás szintjén gyökeres változások mentek végbe. Állításom alátámasztása érdekében időzzünk egy picit a szavak-fogalmak világában: a *néptanács* összetett szóból a *nép* szó elhagyásával, *tanács*á vedlett helyi döntéshozó testületeket, közvetlen választásuk dacára ma is sok helyen néptanácsként emlegetik, a polgármestert pedig, bár a helyi közösség saját soraiból *választja*, nagyon sokan *néptanácselnöknek*, vagy egyszerűen *elnöknek* nevezik. El kell ismernünk, hogy az RMDSZ vezérpolitikusainak és a romániai magyar sajtónak nem kis érdeme van abban, hogy az idegen szó tükörfordítása (tanács) teljes mértékben kiszorította édes anyanyelvünk idevágó kifejezését, az *önkormányzatot*. Ez a jelenség olyannyira erőteljes, hogy az önkormányzat szót hallva polgártársaink nem a saját helyi vezetésekre, hanem a magyarországi közigazgatásra gondolnak. Anélkül hogy a fogalommal kapcsolatosan különösebb tartalmi vitába bonyolodnék, ki szeretném hangsúlyozni, hogy a következő négy év legnagyobb kihívását, az RMDSZ és az önkormányzatok számára egyaránt, az önkormányzatiság meghonosítása, és ennek gyakorlása jelentette. Természetesen nem csupán a fogalom névcseréjéről van szó, hanem ennél sokkal többről. Például arról, hogy a

közösség problémáiért havonta egyszer érdeklődést tanúsító tanácsosokból a helyi választottaknak a közösségükért nap mint nap cselekvő önkormányzati képviselőivé kell válniuk, valamint arról, hogy a jelenlevők belátása alapján döntéseket hozó tanácsot a törvényes rendelkezések és a helyi feltételek kínálta lehetőségeket maximálisan kihasználó, megalapozott határozatokat elfogadó önkormányzati testületnek kell felváltania. Én is tisztában vagyok azzal, hogy ez a váltás nem történhet meg egyik napról a másikra, azonban ahhoz, hogy célunkat elérjük, mielőbb el kell indulnunk a változtatás útján.

Újra túl vagyunk a helyhatósági választásokon. Közösségünk négy évre megválasztotta polgármestereit, alpolgármestereit, helyi és megyei önkormányzati képviselőit.

Milyen újat hoztak ezek a választások? Gazdagabbak vagyunk egy jelöltállítási eljárással, amelyen még csiszolnunk kell ugyan, de alapjában véve jó megoldásnak bizonyult. Rendelkezünk egy világos feladatsorral, amelyet a "Szövetség Csíkért" programcsomagunk tartalmaz, és ezt jelölteink maradéktalanul és közösen vállalták, megválasztott tisztségviselőink pedig együtt fogják megvalósítani.

A "Szövetség Csíkért" programcsomagunk megvalósítása elkezdődött. A következő négy évben mindnyájunknak - egyrészt Szövetségünk tisztségviselőiként, másrészt önkormányzati tisztségviselőkként - többet kell tennünk. Ennek szellemében az RMDSZ területi szervezetének többet kell nyújtania az önkormányzatokban szerepet vállalóknak, mint azt korábban tette.

Konkréten mit szándékszik nyújtani Szövetségünk az Önök számára, az önkormányzatainkban szerepet vállalók számára? Három dolgot: szakmai és politikai háttérrel, valamint sajtónyilvánosságot. Szakmai ajánlatunk egyrészt a polgármestereink, alpolgármestereink, helyi és megyei önkormányzati képviselőink rendszeres tájékoztatása az önkormányzati vonatkozású jogszabályok alakulásáról, illetve a pályázati lehetőségekről, másrészt tanácsadás és konkrét segítség olyan nagy horderejű kérdésekben, mint a földtörvény alkalmazásának befejezése, az oktatási intézmények önkormányzati tulajdonba történő visszavétele vagy az önkormányzati vagyonállag végleges tisztázása. A szakmaiságon túlmenően Szövetségünk szilárd politikai háttérrel biztosít. Erőt és támogatást a döntéseink közös meghozatala és együttes kivitelezése érdekében, hiszen: "Mi együtt vagyunk erősek!" Azoknak, akik hittek választási jelmondatunkban, de azoknak is, akik megmosolyogták azt, egyaránt azt válaszolom, hogy mi azért vagyunk együtt, mivel képesek vagyunk közös döntéseket meghozni, és azért vagyunk erősek, mivel ezeknek a döntéseinknek érvényt tudunk szerezni. Ugyanakkor, igyekszem hozzátenni, hogy addig leszünk együtt, ameddig képesek vagyunk közös döntéseket meghozni, és képesek vagyunk közös döntéseinket az együttműködés jegyében maradéktalanul érvényesíteni. A "Mi együtt vagyunk erősek!" választási jelmondatunk éppen a Szövetség által az elkövetkező négy évben nyújtott biztos politikai háttér lényegét fogalmazta meg. Igen. Mi számíthatunk egymásra, parlamenti képviselőinkre, szenátorainkra, polgármestereinkre, alpolgármestereinkre, helyi és megyei önkormányzati képviselőinkre, úgy ahogy közösségünk tagjai is számíthatnak ránk.

Mindezeket túl a következő négy év alapvető feladata a "Szövetség Csíkért" programcsomagunkban vállalt feladatok maradéktalan megoldása. Azonban a "Szövetség Csíkért" programcsomagunk több egy vállalláslajstromnál, amelyen időszakosan megjelöljük, úgymond kipipázzuk a megoldott feladatainkat. Ezen túlmenően, programcsomagunkban az is benne van például, hogy a Szövetségünknek intézményesítenie kell az önkormányzataink közötti együttműködést. A továbbiakban is folytatnunk kell kistérségi társulásaink tudatos építését, és ezzel párhuzamosan, a polgármesterek szintjén, az utóbbi négy évben javarészt intézményesült és kielégítően zajló önkormányzati együttműködés mellé új alapokra kell helyeznünk, és tartalommal kell feltöltenünk a Területi Önkormányzati Konferenciánkat. Szövetségünknek ezen - egyelőre csak papíron létező - testületét ismét életre kell hívnunk, és időszakosan konzultálnunk kell vele olyan alapvető kérdésekben, mint például a megye költségvetés-tervezete.

A "Szövetség Csíkért" programcsomag arról is szól, hogy az önkormányzatainkban szerepet vállaló tisztségviselőinknek az eddigieknél nyitottabbaknak és közvetlenebbeknek kell lenniük. Ennek érdekében minden egyes polgármesterünk és alpolgármesterünk számára szorgalmazzuk az időszakos (legalább éves), a lehető legnagyobb nyilvánosság előtt zajló tevékenységi beszámolót, a helyi és megyei önkormányzati képviselőinket pedig felkérjük, szervezzék meg rendszeres fogadóóráikat. Mindezt természetesen a Szövetségünk nevében és jegyében tegyék. A Szövetségünknek pedig kötelessége az ilyen jellegű tevékenység számára a lehető legnagyobb sajtónyilvánosságot biztosítani.

A következő négy év Szövetségünknek az önrendelkezés szellemében történő megerősödését is hozhatja. Csíkban lassan hagyománnyá válik a Szövetségen belüli általános, közvetlen és titkos választás módszere, legyen az előválasztás vagy helyi szintű belsőválasztás. Éppen négy éve, 1996 nyarán próbálkoztunk sikerrel ezzel a

módszerrel: a csíkszeredai RMDSZ-szervezetet hívtuk életre. Azóta is ez Szövetségünk egyetlen olyan helyi szervezete Erdély szerte, amely általános, közvetlen és titkos választás eredményeként jött létre. 1996 szeptemberében a parlamenti előválasztások következtek, amikor a csíkiak, a gyimesiek és a kászoniak általános, közvetlen és titkos választások eredményeképpen állították parlamenti képviselő- és szenátorjelöltjüket. Alig néhány hete, 2000. április 16-án a helyhatósági jelöltállítás során ismét az előválasztások módszerét alkalmaztuk, ezúttal azonban egynapos és állóurnás általános, közvetlen és titkos választást szerveztünk. Ennek eredményeként, a közösség véleménnyel rendelkező tagjai többségének akarata alapján álltak össze a listáink. Véleményem szerint Szövetségünk lényege: a közösség akaratának messzemenő tiszteletben tartása. Ennek eredményeként, jelölteink nagy többsége a júniusi helyhatósági választások következtében helyi szintű közméltósággá vált. Természetes tehát, hogy a közösség akarata alapján önkormányzati tisztségviselővé vált polgármestereink, alpolgármestereink, helyi és megyei önkormányzati képviselőink tevékenységük során messzemenően tiszteletben tartják azt az akaratot, amely őket jelölte és megválasztotta.

Az előválasztások módszerének volt azonban egy másik hozadéka is: új alapokra helyezte és ezáltal átértékelte a Szövetség és az önkormányzat viszonyát. Addig, ameddig a korábbi gyakorlatnak megfelelően 1992-ben és 1996-ban mindössze néhány helyi RMDSZ vezető állította össze a jelöltlistát és nevezte meg a polgármesterjelölt személyét, a 2000 áprilisi előválasztások révén a jelöltállítást közvetlenül a közösségek végezték. Ezek alapján elmondhatjuk, hogy az új módszer következtében az önkormányzati testületeink megerősödtek a helyi szervezeteink rovására. Ennek következtében ma már elképzelhetetlen Szövetségünk helyi vagy területi tevékenysége a polgármestereink, alpolgármestereink vagy az önkormányzati képviselőink bekapcsolódása nélkül, ne adj Isten, ezek mellőzésével. Úgy gondolom, és bízom benne, Önök is úgy gondolják, hogy Szövetségünk helyi szervezeteinek nincs jövője az önkormányzati tisztségviselőink hathatós bekapcsolódása nélkül. Ezért arra kérem Önöket, tisztelt polgármestereink, alpolgármestereink, helyi és megyei önkormányzati képviselőink, hogy továbbra is vállalják Szövetségünket. Tegyék ezt az önkormányzatiság jegyében és a közösségünk javára. Önöknek tisztelt polgármesterek, alpolgármesterek, helyi és megyei önkormányzati képviselők, egyrészt be kell kapcsolódniuk Szövetségünk tevékenységébe, másrészt sokkal hangsúlyosabban kell vállalniuk Szövetségünket, mint korábban bármikor. A "Szövetség Csíkért" programcsomagunk ezt is tartalmazza.

Amennyiben négy év múlva polgártársaink nagy többsége felcseréli a néptanács vagy tanács szót az önkormányzatra, az elnök és alelnök szavakat pedig polgármesterre, illetve alpolgármesterre, ha négy év múlva a választópolgárok nagyobb számban és bizakodóbban járulnak az urnákhoz megválasztani közösségük vezetőit, mint azt idén tették, azt mondhatjuk majd, hogy célunkat elértük. Számunkra ez azt jelenti majd, hogy polgártársaink érzik az önkormányzatiság kedvező szeleit, ezektől a kedvező szelektől pedig Szövetségünk vitorláit is dagadni fognak. A "Szövetség Csíkért" programcsomagunkban ez is benne van.

Mellékletek

A helyhatósági választásokkal kapcsolatos részletes adatok

1. Az ellenfelek

1.1. Helyi önkormányzati képviselők

Közigazgatási egység	1992		1996		2000	
	lista	független	lista	független	lista	független
Csíkszereda	4	-	7	15	12	7
Balánbánya	2	-	4	3	11	17

Tusnádfürdő	1	-	1	3	3	6
<i>Városok összesen</i>	7	-	12	21	26	30
Csíkdánfalva	1	-	-	-	-	3
Csíkkarcfalva	-	-	-	-	1	-
Csíkszentdomokos	-	-	-	-	-	6
<i>Felcsík összesen</i>	-	-	-	-	1	9
Csíkmadéfalva	1	-	1	-	2	1
Csíkszentmihály	1	-	1	-	2	1
Csíkszépvíz	1	-	1	-	2	-
Csíkpálfalva	-	-	-	-	-	-
<i>Középcsík összesen</i>	3	-	3	-	6	2
Csíkszentkirály	1	-	1	-	-	6
Csíkszentgyörgy	1	-	-	-	1	-
Csíkszentmárton	1	-	1	-	1	7
Csíkszentsimon	1	-	1	-	3	9
Tusnád	-	-	-	3	2	5

<i>Alcsík összesen</i>	4	-	3	3	7	21
Gyimesfelsőlók	-	-	1	-	1	1
Gyimesközéplók	-	-	-	-	1	1
<i>Gyimesek összesen</i>	-	-	1	-	2	2
<i>Kászonok</i>	2	1	2	-	1	3
Összesen	17	1	21	24	43	73

1.2. Polgármesterek

Közigazgatási egység	1992		1996		2000	
	lista	független	lista	független	lista	független
Csíksereda	1	-	1	3	3	1
Balánbánya	1	2	4	2	5	5
Tusnádfürdő	-	1	1	2	-	1
Csíkdánfalva	1	1	-	-	-	2
Csíkkarcfalva	-	1	-	1	1	2
Csíkpálfalva	-	-	-	1	-	-
Csíkszentdomokos	-	-	-	-	-	1

Csíksgyörgy	1	-	-	1	1	-
Csíksgyörgy	1	-	-	1	-	2
Csíksgyörgy	-	1	-	-	-	-
Csíksgyörgy	1	-	-	-	-	1
Csíksgyörgy	-	-	1	-	1	1
Csíksgyörgy	1	-	-	2	-	3
Csíksgyörgy	-	-	-	1	1	-
Tusnád	-	-	-	2	-	2
Gyimesfelsőlok	-	-	-	-	-	3
Gyimesközéplak	-	-	-	2	1	2
Kászonok	1	-	-	-	-	-
Összesen	8	6	7	18	13	26

1.3. Megyei önkormányzat

Közigazgatási egység	1992		1996		2000	
	lista	független	lista	független	lista	független
Hargita megye	2	1	7	7	16	12

2. Az eredmények

2.1. Helyi önkormányzati képviselők

Közigazgatási egység	1992		1996		2000	
	Összesen	RMDSZ	Összesen	RMDSZ	Összesen	RMDSZ
Csikszereda	21	16	21	13	21	20
Balánbánya	15	9	19	6	17	10
Tusnádfürdő	11	10	11	5	11	11
Csikdánfalva	13	12	13	13	13	11
Csikkarcfalva	15	15	15	15	15	14
Csikpálfalva	11	11	11	11	11	11
Csikszentdomokos	15	15	15	15	15	13
Csikszentgyörgy	15	13	15	15	13	11
Csikszentkirály	15	10	15	14	15	12
Csikmadéfalva	17	16	17	16	17	16
Csikszentmárton	13	12	13	13	13	12
Csikszentmihály	11	9	11	8	11	6

Csikszentsimon	13	11	13	10	13	5
Csikszépvíz	13	13	13	12	13	13
Tusnád	11	11	11	8	11	8
Gyimesfelsőlók	13	13	13	11	13	10
Gyimesközéplók	15	15	15	15	15	11
Kászonok	11	7	13	11	13	9
Összesen	248	218	254	211	250	203

2.2. Polgármesterek

Közigazgatási egység	1992		1996		2000	
	Összesen	RMDSZ	Összesen	RMDSZ	Összesen	RMDSZ
Csikszereda	1	1	1	-	1	-
Balánbánya	1	-	1	-	1	-
Tusnádfürdő	1	1	1	-	1	1
Csikdánfalva	1	1	1	1	1	1
Csikkarcfalva	1	-	1	1	1	1
Csikpálfalva	1	1	1	-	1	1
Csikszentdomokos	1	1	1	1	1	1

Csíksgyőr	1	1	1	1	1	1
Csíkgyőr	1	1	1	1	1	1
Csíkgyőr	1	-	1	1	1	1
Csíkgyőr	1	1	1	1	1	-
Csíkgyőr	1	1	1	-	1	1
Csíkgyőr	1	1	1	-	1	-
Csíkgyőr	1	1	1	1	1	1
Tusnádfürdő	1	1	1	-	1	-
Gyimesföld	1	1	1	1	1	1
Gyimesközéphegység	1	1	1	1	1	-
Kászon	1	1	1	1	1	1
Összesen	18	15	18	11	18	12

2.3. Megyei önkormányzati képviselők

Közigazgatási egység	1992			1996			2000		
	Össz	RMDSZ	Csík	Össz	RMDSZ	Csík	Össz	RMDSZ	Csík
Hargita megye	39	33	n. a.	37	27	10	37	27	10

Jegyzetek

- 1 Ráduly Róbert Kálmán - Zsombori Vilmos: *Beszámoló az RMDSZ Csíki Területi Szervezete kampánystábjának tevékenységéről*. Csíkszereda, 2000. július 19.
 - 2 Csík legnagyobb községének, Csíkszentdomokosnak egyik tanyájából az erőszakos iparosítás éveiben kialakított bányaváros. A mesterséges betelepítés politikának köszönhetően a közel 10 000 fős lakosság 70%-a román anyanyelvű. Csík egyetlen közigazgatási egysége, ahol a magyarajkú közösség számbeli kisebbségben él.
 - 3 Székelyföld keleti részének nemzetközi hírű látványossága és furdőtelepe, ugyanakkor Románia legkisebb városa. Összlakossága 1992-ben 1953 fő volt, ebből 1822, azaz 93,29% magyar.
 - 4 Demokratikus Konvenció (Convenția Democrată - CD).
 - 5 Nemzeti Megmentési Front (Frontul Salvării Naționale - FSN).
 - 6 Román Nemzeti Egységpárt (Partidul Unității Naționale Române - PUNR).
 - 7 Romániai Ökológista Mozgalom (Miscarea Ecologistă din România - MER).
 - 8 A Romániai Magyar Kisgazdapárt 1990-ben alakult, majd 1999-re RMDSZ platformmá vált mozgalom, amely elsősorban a falusi gazdaréteg érdekképviseletét látta el.
 - 9 Szocialista Munkáspárt (Partidul Socialist al Muncii - PSM).
 - 10 Szociáldemokrata Unió (Uniunea Social Democrată PD(FSN) - PSDR).
 - 11 Társadalmi Demokrácia Romániai Pártja (Partidul Democratice Sociale din România - PDSR).
 - 12 Román Demokratikus Konvenció (Convenția Democrată Română - CDR).
 - 13 Liberális Párt - 1993 (Partidul Liberal 1993 - PL'93).
 - 14 A négy településből álló község egyik települése, Bükkloka.
 - 15 A négy településből álló község egyik települése, Lóvész.
 - 16 A község egyik települése Csicsó, jelentős vasúti csomópont lévén, az utóbbi évtizedekben számos román család telepedett meg a községközpontban található tömbházlakásokban. Ennek hatására 1968 és 1984 között Madéfalván 250 családi ház és 150 tömbházlakás épült. A község két legnagyobb települését vizsgálva elmondható: Madéfalva lakossága 1992-ben 2812 fő, amelyből 167 (5,94%) román nemzetiségű, Csicsó lakossága pedig 2543 fő, amelyből 40 románajkú.
 - 17 Az egykoron önálló fiúszéket alkotó kistérség egyik települése Doboly, melynek lakossága jobbágycsaládokból alakult ki. 1992-ben 104 lakosa volt, mind románajkúak. Ugyanekkor 8 román nemzetiségű személy élt Kásonújfaluban, 34 Kásonaltízen, 67 Kásonfeltízen és 66 Kásonjakabfalván. A román közösség a Kásonok 3057 fős összlakosságának 9,13%-át tette ki, míg a 199 fős cigányság ennek 6,51%-át képezte.
 - 18 Volt Politikai Foglyok Szövetsége (Asociația Fostilor Deținuți Politici - AFDP).
 - 19 Tusnád község három településből áll: Nagytusnádból, Újtusnádból és Verebesből. Az utóbbi egy alig 230 fős falucska, míg a községközpontot képező Nagytusnádon hozzávetőleg 900 fő, Újtusnádon pedig megközelítőleg 1000 fő él. A mérleg nyelvét képező Verebes a községközponttól mintegy 3, Újtusnádtól pedig közel 6 kilométerre fekszik.
 - 20 Szövetség Romániáért (Alianța pentru România - ApR).
 - 21 Romák Pártja (Partida Romilor - PR).
 - 22 Romák Keresztény Központja (Centrul Crestin al Romilor - CCR).
 - 23 Nemzeti Liberális Párt (Partidul Național Liberal - PNL).
 - 24 Ráduly Róbert Kálmán: *Szövetség és önkormányzatiság*. Csíkszereda, 2000. június 6.
- [Bodó Barna: Választás és váltás](#)
 - [Jakabffy László: Egy vélemény Biharból](#)
 - [Ráduly Róbert: Szövetség az önkormányzatokban](#)
 - [Szász Jenő: RMDSZ és médiadiktatúra](#)
 - [Bárdi Nándor: Választások a két világháború közti romániai magyar kisebbségpolitikában](#)

A romániai magyar és német népkisebbség parlamenti képviseletének számadatai kilenc választásról

- Dr. Fritz László: A közigazgatási választások eredményei
- Dr. Fritz László: A Iorga-kormány "interimár-bizottságai" és a magyar nemzetkisebbség
- A Magyar Párt paktumtárgyalása
- [Ugron Istvánnak, az OMP elnökének lemondása]
- Önkormányzati választások 1996-2000. A megyei tanács megválasztása
- A megyei tanács megválasztása
- Önkormányzati választások 1996-2000
- A helyi tanács megválasztása
- Önkormányzati választások 1996-2000
- Polgármesterek megválasztása
- Székely István: Cselekvési alternatívák 2001 tavaszán
- Jürgen Habermas: Az európai nemzetállam és a globalizáció hatásai
- Romániai magyar választók 2000 szeptemberében
- Demeter M. Attila: Negatív és pozitív szabadság, liberalizmus és kommunitarizmus
- Győri Szabó Róbert: A parlamenti pártok és az alapszerződések (1994-1997)
- Horváth Krisztina: A Hasan és Chaush c. Bulgária ügy és a kisebbségi jogok védelme, avagy a muftik törik át a hallgatás falát?
- Varga Attila: Állam és egyház viszonyrendszerének elemzése
- Boga Emese: Az ígéret mint árucikk
- Fákó Péter: A gazdasági növekedés alakulása Romániában (1991-1997)
- A nemzetiségi irodalom válogatott bibliográfiája
- Bognár Zsolt: Róluk, de nélkülük...

(c) Jakabffy Elemér Alapítvány, Media Index Egyesület 1999-2004
Impresszum | Médiaajánlat | Adatvédelmi záradék